

ଭାରତର ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ହିଂସାର ଭିତ୍ତି
2023-018-FB-MR

ଏପ୍ରିଲ 2023ରେ, Facebookର ଜଣେ ଉପଭୋକ୍ତା ଭାରତର ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ ହିନ୍ଦୁ ପର୍ବ ହନୁମାନ ଜୟନ୍ତୀର ଏକ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଗୋଟିଏ ଭିଡ଼ିଓ ପୋଷ୍ଟ କରିଥିଲେ। ଭିଡ଼ିଓ କେପସନରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ସହର “ସମ୍ବଲପୁର”ରେ ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ସମୟରେ ହିନ୍ଦୁ ଏବଂ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ହିଂସା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା। ଏହି କଳହ ପରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଗିରଫ, କର୍ପ୍ସ୍ ଏବଂ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସେବାକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଇଥିଲା।

ଭିଡ଼ିଓଟି କେଶରୀ-ରଙ୍ଗର ପତାକା ଧରିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ସହିତ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ। କ୍ୟାମେରା କୁମ୍ କରି ନିକଟସ୍ଥ ଏକ କୋଠାଘର ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଆଡ଼କୁ ପଥର ଫୋପାଡ଼ୁଥିବାର ଦେଖାଯାଉଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏହା ଦେଖାଏ। ଏହାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାରେ ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ଥିବା ଲୋକମାନେ କୋଠାଘର ଆଡ଼କୁ ପଥର ଫିଙ୍ଗିବା ଆରମ୍ଭ କରି ଦିଅନ୍ତି। ସେମାନେ କୋଠାଘର ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ “ମାରିବାକୁ” କିମ୍ବା “ପଥର ଫୋପାଡ଼ିବାକୁ” ମଧ୍ୟ କୁହନ୍ତି। ଏହି ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ପ୍ରାୟ 2,000 ଥର ଦେଖାଯାଇଛି, 1000ରୁ କମ୍ ମନ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ମିଳିଛି ଏବଂ କାହା ଦ୍ଵାରା ସେୟାର୍ କିମ୍ବା ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇ ନାହିଁ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଭିଡ଼ିଓରେ ଚିତ୍ରିତ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକରେ Meta ଓଡ଼ିଶା ଆଇନ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନକାରୀଙ୍କଠାରୁ ଏକ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରାପ୍ତ କରି ବୋର୍ଡ଼କୁ ରେଫର୍ କରୁଥିବା ସେହି ଭିଡ଼ିଓ ସହ ସମାନ ପରି ଦେଖାଯାଉଥିବା ଭିଡ଼ିଓକୁ ପରେ କାଢ଼ି ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲା। ଏହି ଭିଡ଼ିଓର ଏକ ଭିନ୍ନ କେପସନ୍ ଥିଲା ଏବଂ ଜଣେ ଭିନ୍ନ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପୋଷ୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା। ସମୀକ୍ଷା ପରେ, Meta ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲା ଯେ ଏହି ବିଷୟବସ୍ତୁ ଏହାର [ହିଂସା ଏବଂ ଉତ୍ତେଜନା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମାନଙ୍କର ଭାବନା](#)କୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିଛି। ଶାରୀରିକ କ୍ଷତିର କିମ୍ବା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରତି ଡାକରେକ୍ ବିପଦ ଥିବାର ଏକ ପ୍ରକୃତ ବିପଦ ରହିଛି ବୋଲି ଆମେ ବିଶ୍ଵାସ କରୁଥିବା ବେଳେ "Facebookରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅପଲାଇନ୍ କ୍ଷତିକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ପାଇଁ Meta ଲକ୍ଷ୍ୟ (ଗୁଡ଼ିକ)" ଏବଂ Meta “ବିଷୟବସ୍ତୁର ଅପସାରଣ, ଏକାଉଟ୍‌କୁ ଅକ୍ଷୟ କରିବା ଏବଂ ଆଇନ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସହ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା” ବିକଳଗୁଡ଼ିକ ହିଂସା ଏବଂ ଉତ୍ତେଜନା ନୀତି, ନୀତିର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଆଧାର ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ। ଏହି ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଏକ ମିଡ଼ିଆ ମେଟିଂ ସର୍ଭିସ (“MMS”) ବ୍ୟାଙ୍କ ସହ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଥିଲା ଯାହା ପୂର୍ବରୁ ଫ୍ଲାର୍ ହୋଇଥିବା ଫଟୋ, ଭିଡ଼ିଓ ଏବଂ ପାଠ୍ୟ ସହିତ ସମାନ ଦେଖାଯାଉଥିବା କିମ୍ବା ପ୍ରାୟ ସମାନ ହୋଇଥିବା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଚିହ୍ନଟ କରେ ଏବଂ ଫ୍ଲାର୍ କରେ।

କିନ୍ତୁ, ସମାନ ଦେଖାଯାଉଥିବା ବିଷୟବସ୍ତୁର କ୍ରିଏଟର Meta ଭିଡିଓକୁ ହଟାଇବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଏହାକୁ ଡିଲିଟ୍ କରିଦେଇଛନ୍ତି। ତା’ପରେ, Meta ଏହାର [ହିଂସା ଏବଂ ଉତ୍ତେଜନା କମ୍ୟୁନିଟି ମାନାଙ୍କ](#) ଅଧୀନରେ ଉପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ମାମଲାର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ଅପସାରଣ କଲା। ବିଷୟବସ୍ତୁରେ ଉଚ୍ଚ-ଗମ୍ଭୀରତା ହିଂସା ପାଇଁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ଆକ୍ଷେପ୍ କରିହେଉଥିବା କଲଗୁଡ଼ିକ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏହା ଉଲ୍ଲଂଘନ କରେ ବୋଲି Meta ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ। ଏହି ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ, Meta “[ଧ]ମକକୁ ନିଷେଧ କରେ ଯାହା ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୋଇପାରେ (ଏବଂ ଉଚ୍ଚ-ଗମ୍ଭୀରତା ହିଂସାର ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରଗୁଡ଼ିକ) ... ଉଚ୍ଚ-ଗମ୍ଭୀରତା ହିଂସା ପାଇଁ [କ]ଲଗୁଡ଼ିକ ସମେତ ଲୋକଙ୍କୁ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନକୁ ଚାର୍ଜେଟ୍ କରିବା,” ସହିତ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଯେଉଁଠାରେ ଚାର୍ଜେଟ୍‌କୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଇନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଏକ ପ୍ରତୀକ ଚାର୍ଜେଟ୍‌କୁ ଦର୍ଶାଏ ଏବଂ/କିମ୍ବା ଏଥିରେ ଏକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବା ପଦ୍ଧତିର ଭିନ୍ନଆକୁ ଦର୍ଶାଏ ଯେଉଁଥିରେ ହିଂସା ସାମିଲ ଅଛି।

Meta ଏହା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛି ଯେ ବିଷୟବସ୍ତୁ “ନିନ୍ଦା କିମ୍ବା ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ସେୟାର୍ କରାଯାଇ ନାହିଁ” କାରଣ ସେଥିରେ କୌଣସି ଏକାଡେମିକ୍ ବା ସମ୍ବାଦ ରିପୋର୍ଟର ପ୍ରସଙ୍ଗ ନଥିଲା କିମ୍ବା ଲେଖକଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତାର ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା ହିଂସାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା। ଏହା ସହିତ, କେପସନ୍ ଭିଡିଓରେ ଚିତ୍ରିତ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ “କୌଣସି ପ୍ରକାରର ନକାରାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ନିନ୍ଦା କରେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ପ୍ରକାଶ କରେ ନାହିଁ” ବୋଲି Meta ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି। କମ୍ପାନୀ ହାଇଲାଲଟ୍ କରିଛି, କିନ୍ତୁ ବିଷୟବସ୍ତୁରେ ଏକ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କିମ୍ବା କେପସନ୍‌ର ନିନ୍ଦା କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, Meta ଏହାକୁ ତଥାପି ହଟାଇ ଦେଇଥାନ୍ତା “ହିନ୍ଦୁ ଏବଂ ମୁସଲମାନ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ହିଂସାର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁରକ୍ଷା ଚିନ୍ତା ଏବଂ ଦେଖାଯାଉଥିବା ବିପଦକୁ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା।”

Metaର “ଭଏସ୍” ଏବଂ “ସୁରକ୍ଷା”ର ମୂଲ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ତିକ୍ତତା ଯୋଗୁଁ ଏବଂ ଭିଡିଓ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା କ୍ଷତିର ବିପଦକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଆକଳନ କରିବା ଓ ପ୍ରଶଂସା କରିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏହି ମାମଲାଟି କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ବୋଲି ସମାନ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଏକ ବିଷୟବସ୍ତୁର ଅନୁସରଣ କରିବା ପାଇଁ Meta ବୋର୍ଡକୁ ସୂଚିତ କରିଛି। ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ହଟାଇବା ପାଇଁ Metaର ନିଷ୍ପତ୍ତି Facebookର “ଗୋପନୀୟତା”, “ସୁରକ୍ଷା”, “ସମ୍ମାନ” ଏବଂ “ଭଏସ୍”ର ମୂଲ୍ୟର ସବୁଜନକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରେ ନା ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ମାନବ ଅଧିକାରର ମାନାଙ୍କଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସମାନ ନା ନାହିଁ ତାହା ଆକଳନ କରିବାକୁ Meta ବୋର୍ଡକୁ କହିଛି।

ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ହିଂସା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ Metaର ମୋଡରେସନ୍ ନୀତି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟପଦ୍ଧତିଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବାକୁ ବୋର୍ଡ ଏହି ମାମଲାକୁ ଚୟନ କରିଛି। ଏହି ମାମଲା ବୋର୍ଡର “ବିପତ୍ତି ଏବଂ ଦୁଃଖ ପରିସ୍ଥିତି”, “ଦଲିତ ଗୋଷ୍ଠୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଘୃଣା ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଭାଷଣ” ଏବଂ “Meta ପ୍ଲଟଫର୍ମର ସରକାରୀ ବ୍ୟବହାର” ପାଇଁ ଥିବା [ରାଶନୀତିକ ପ୍ରାଥମିକତା](#) ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି।

ନିମ୍ନୋକ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ବୋଧିତ କରୁଥିବା ପବ୍ଲିକ୍ ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ବୋର୍ଡ଼ ପ୍ରଶଂସା କରିବ:

- ଭାରତ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଧାର୍ମିକ ଓ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ପ୍ରତି ହିଂସା ଏବଂ ଭେଦଭାବ ଅବଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସାମାଜିକ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପ୍ଲାଟଫର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ।
- ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ନୀତି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟପଦ୍ଧତି ସମେତ ଭାରତରେ ଧାର୍ମିକ ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ଆଚରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସାମାଜିକ-ରାଜନୈତିକ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଇନସାଇଟ୍‌ଗୁଡ଼ିକ।
- Metaର ହିଂସା ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ନୀତି ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ହିଂସାର ଦୃଶ୍ୟକୁ ଦର୍ଶାଉଥିବା ଭିଡିଓ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ କିପରି ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏପରି ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅପଲାଇନ୍ ହିଂସାର କାରଣ ହୋଇପାରେ ନା ନାହିଁ କିମ୍ବା ସହାୟକ ହୁଏ ନା ନାହିଁ ତାହା କିପରି ଆକଳନ କରାଯିବ ଉଚିତ।
- ଜାତୀୟ ଆଇନକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁନଥିବା କିନ୍ତୁ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ବିଷୟବସ୍ତୁର ନିୟମକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁଥିବା ସାମାଜିକ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପ୍ଲାଟଫର୍ମଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟବସ୍ତୁର ସମୀକ୍ଷା କିମ୍ବା ଅପସାରଣ ପାଇଁ ଆଇନ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନର ଅନୁରୋଧଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ପରିଚାଳନା କରିବା ଉଚିତ।
- ସାମାଜିକ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପ୍ଲାଟଫର୍ମଗୁଡ଼ିକ ସେଗୁଡ଼ିକର ସ୍ପଷ୍ଟତା ରିପୋର୍ଟରେ ବିଷୟବସ୍ତୁର ଅପସାରଣ ପାଇଁ ଆଇନ୍ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନର ଅନୁରୋଧଗୁଡ଼ିକୁ, ବିଶେଷତଃ କଥିତ ଅବୈଧତା ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇନଥିବା ଅନୁରୋଧଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ଅତ୍ୟୁକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ।

ଏହାର ନିଜସ୍ୱ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ, ବୋର୍ଡ଼ Metaକୁ ନୀତି ସୁପାରିଶଗୁଡ଼ିକ ଜାରି କରିପାରିବ। ସୁପାରିଶଗୁଡ଼ିକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହୋଇନଥିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ, Meta 60 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ। ଏପରି ସ୍ଥଳେ, ଏହି ମାମଲା ପାଇଁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହୋଇଥିବା ସୁପାରିଶଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିବା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ବୋର୍ଡ଼ ସ୍ୱାଗତ କରେ।